

fekete várossal, utolsó regényével éppen a kapitalizmus, a polgárosodás nemzeti sorsba fonódó tragikus dilemmájához szolt hozzá.

A *Könyvek között egy életen át* méltó módon állítja elének a kulturtörténészt, filológust és irodalomtörténészt. Mivel Bisztray nem a nagy felfedezők és leleplezők közül való, eredményei észrevétlenül simulnak, olvadtak be a szaktudomány fejlődésébe. A kötet szerencsére közli a tanulmányok keletkezési évét, s ennek itt kiemelt fontosságot kell tulajdonítanunk. Ennek ismerete nélkül akaratlanul is alábecsülhetnénk jelentőségüket, hisz nem egynek a főbb gondolatai azóta már közkinccsé váltak.

Imre László

Adytól – Adyról. (Összeállította: Fenyvesi Margit) Bp. 1977. Tankönyvk. 378 l.

Nem irodalomtörténészeknek, filológusoknak készült ez az antológia, hanem nagyon pontosan körülhatárolt közönségnek, olyan fiataloknak, akiknek ezek az itt közölt versek, szemelvények segítenek tájékozódni az Ady-líra kialakulásában, Ady életének színhelyei között, versei fogadtatásának ellentmondásos irodalmában, a baráti kör és a nagy szerelmek Adyhoz fűződő érzelmeiben, az Adyt ért hatásokban, és egészen röviden e nagy költészet utóéletében.

A nemes célkitűzést a kötet sikerrel valósította meg. Egy-egy jellemző idézet – egy kivételével Adytól származó sor – köré csoportosította a válogató a tizenkilenc fejezet anyagát, részben a költő életének időrendjét, részben az öt leginkább foglalkoztató kérdések körét tartva szem előtt. Az egyes fejezetekben – pl. „... az elbocsátó iskola-padok”, „Léda asszony zsol-tárai”, „Az én magyarságom”, „Grófi föld ez és magyar”, „Ember az embertelenségben” – Ady legjellegzetesebb, legszebb versein, cikkrészletein, levélrészletein, prózai írásaiból vett idézetein kívül rokonai, iskolatársai, barátai, kritikusi, monográfusai mutatják be Ady életének egy-egy kiemelkedő eseményét, elemzik egy-egy versét, emlékeznek rá, méltatják Ady szerepét kora költészetében. Ezekben a szemelvényeken kívül az utolsó fejezet az Ady halála óta eltelt évtizedek terméséből válogat, nemcsak magyar, hanem Adyt ismerő, szerető és értő külföldi szerzők írásaiból is (pl. Franz Kafkától, Oktavian Gogától és másoktól).

Kissé „iskolásnak” tűnnek ezek a kiragadott részletek, az egy-egy vers után adott verselemzések? Lehetséges. Mégis olyan közvetlen kapcsolatot teremtenek a költő és a könyv olvasója közt, olyan hitelesek és érdekfeszítők, hogy folyamatos olvasásuk összefüggő képet alakít ki a költőről, koráról, harcostársairól, a száznál több vers a szövegek között sokkal több oldalról világítja meg ezt a kivételes költészetet, mintha csupán egy tematikus versválogatás lenne. A szerzők – Ady Lajos, Benedek Marcell, Bóka László, Bölöni György, Földessy Gyula, Hatvany Lajos, Király István, Lukács György, Móricz Zsigmond, Németh László, Schöpflin Aladár, Varga József és mások tanulmányokat, monográfiákat szenteltek Ady Endrének, az itt közreadott részletek csupán a legfontosabb tényekre, mozzanatokra vonatkoznak, az olvasót a teljesebb elemzés megismerésére ösztönözve.

A könyv tanárok és diákok számára egyaránt olyan segédeszköz, amelyet élvezettel és haszonnal forgathatnak. Ezt a segédkönyv-jelleget erősíti a függelékben közölt *Szavak, kifejezések, nevek magyarázata*, amely betűrendben adja közre a versekben, szemelvényekben található idegen szavak tömör értelmezését, a szerzők legfontosabb adatait; valamint a nagyon erősen válogatott *Felhasznált és javasolt irodalom- és képjegyzék*. A gazdag képanyagról külön is érdemes szólnunk. 68 illusztráció egészíti ki a szövegeket, a régi fényképek színére, tónusára emlékeztető nyomdatechnikai eljárás jól illik a kiadvány egyszerű, szép külső kiállításához.

R. Takács Olga

Péter László: Ady nálunk. Antológia. Somogyi Könyvtár, Szeged 1977.

A köztudatban nem emlegetik szegedi íróként Adyt, azt tartják, nem sok szállal fűződött a városhoz. E felületes vélemény megcáfolására vállalkozott az *Ady nálunk* című kötet összeállítója, Péter László, s publicisztikai dokumentumokkal, levelekkel, vallomásokkal bizonyítja Ady és Csongrád megye szorosabb kapcsolatát.

Az antológia megannyi izgalmas problémát vet fel. Csak néhányat említünk: vajon miért nem szerződött a *Szegedi Naplóhoz* Ady 1902 tavaszán Nagyváradról; milyenek voltak szegedi benyomásai; s a szegedi értelmiségiek közül kik álltak hozzá közel). A kötetben érdekességek (pl.: